

HUMANISTISCHE DOCUMENTATIEDIENST

OUDEGRACHT 152, UTRECHT

Uitgave van de Stichting Humanistisch Centrum Mens en Wereld

VERSCHINT MAANDELIJKS - ABOONNEMENTSPRIJS f. 3.-- PER JAAR

Bij publicatie van gegevens, welke de Documentatiedienst uit andere bladen heeft overgenomen, dient de oorspronkelijke bron te worden vermeld. - Postgiro No. 304960 t.n.v. HUMANISTISCH VERBOND te UTRECHT - Telefoon 030-10163

NOVEMBER/DECEMBER 1958

7e Jaargang, Nr. 9/10

REDACTIE

Mr. H. SINGER-DEKKER

Burg. Elsenlaan 147

R IJ S W IJ K - Z.H.

Telefoon 119843

Administratie: Oude Gracht 152 - Utrecht

I N H O U D S O P G A V E .

H U M A N I S T I S C H N I E U W S .

HUMANISTISCH VERBOND.

Kaderscholing	Blz. 163
Jubilea	" 163
Nieuwe raadslieden	" 163
Rapport studiekosten	" 163
Forumgesprekken	" 163

HUMANISTISCHE STICHTING SOCRATES.

Verslag landdag	" 163/164
-----------------	-----------

HUMANITAS.

Nieuwe afdeling	" 164
Nieuw correspondentschap	" 164
Kaderweekend gewest Friesland	" 164
Goedkeuring gewijzigde statuten	" 164
Voorzitterswisseling Landelijke Sectie Reclassering	" 164/165
Benoemingen maatschappelijk werker(ster)	" 165
Gewestelijk Centrubestuur in de provincie Overijssel	" 165
Arrondissements-secties voor gezinsvoogdij	" 165
Bijeenkomst voor alle medewerkers en medewerksters van Humanitas	" 165
Collecte van Humanitas in Rotterdam	" 165

HUMANISTISCHE JONGEREN GEMEENSCHAP.

Verslag Atoom-weekend	" 166
Ontspanningsweekend	" 166

HUMANISTISCHE JEUGDBEWEGING.

Verslag congres	" 166
Benoeming hoofdbestuur	" 166

STUDENTEN VERENIGING OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG.

Nieuwe samenstelling Hoofdbestuur	" 167
Verslag najaarsconferentie	" 167

HUMANISTISCH THUISFRONT.

Verslag discussiedag met aalmoezenier en legerpredikant	" 167/168/
	" 169/170

HUMANISTISCHE WERKGEMEENSCHAP IN DE PARTIJ VAN DE ARBEID.

Verslag jaarvergadering	" 170
Gemengd nieuws	" 170/171
"Vernieuwing"	" 171

CENTRALE STICHTING BUREAUS VOOR LEVENS- EN GEZINSMOEILIKHEDEN
OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG.

Jaarverslag 1957

Blz. 171

RADIOLEZINGEN.

Lezingen in de maanden november en december

" 171

INTERNATIONALE LITERATUURLIJST.

" 172

INTERNATIONAAL NIEUWS.

"

België

Vaste medewerker

" 172

Een convocatie

" 172/173

Uitwisseling sprekers

" 172

Reacties op het Congres der Vrijzinnige Bewegingen

" 174

Radio- en televisieproblemen

" 175

VAN ALLE KANTEN.

Verslagen, reportages enz.

" 176

Minister Maatschappelijk Werk over geestelijke verzorging
gerepatrieerden

" 176/177

Forumgesprekken,

Amsterdam

" 177

Haarlem

" 177/178/

" 179

Laren-Blaricum-Huizen

" 179/180

Hoorn

" 180

Lezingen van andersdenkenden over het Humanisme.

Ds. Kalff

" 180

Ds. Vuyst

" 181

Artikelen van andersdenkenden over het Humanisme.

De Volkskrant

" 181/182

De Vrijdenker

" 182

De Linie

" 182/183

HUMANISTISCH NIEUWS.

HUMANISTISCH VERBOND.

Kaderscholing.

Het bestuur van het gewest Overijssel heeft een kadercursus opgezet voor functionarissen en a.s. bestuursleden van de gemeenschappen in dit gewest. Op vier zaterdagen in de maanden november tot en met februari zal onder deskundige leiding gesproken worden over gespreksleiding, het leiden van bijeenkomsten, het samenstellen van verslagen en rapporten en de verschillende mogelijkheden in het werk.

Jubilea.

Het aantal gemeenschappen, dat haar tien-jarig bestaan heeft gevierd, is weer met twee uitgebreid, namelijk Alkmaar en Assen. De gemeenschap Arnhem herdacht op feestelijke wijze het feit, dat zij 12½ jaar bestaat en tot de oudste gemeenschappen behoort.

Nieuwe raadslieden.

Het hoofdbestuur hechtte zijn goedkeuring aan de benoeming van de heren A. Dekker en J.J. Smid, beiden te Dordrecht, als vrijwillige raadslieden voor de arbeiderskampen.

Rapport Studiekosten.

Als nieuwe uitgave is van de pers gekomen het rapport "Studiekosten". Deze publicatie houdt zich vooral bezig met het vraagstuk van de bevordering van studiemogelijkheden voor begaafde kinderen van onbemiddelde ouders en verdient niet alleen de aandacht van elk lid van het Verbond maar ook van allen die met opvoeding en onderwijs te maken hebben. Het hoofdbestuur heeft er dan ook bij de besturen van de gemeenschappen op aangedrongen er voor te zorgen dat dit geschrift in zo wijd mogelijke kring bekend wordt. Belangstellenden kunnen zich wenden tot het Centraal Bureau van het Humanistisch Verbond, Oudegracht 152, Utrecht.

Forumgesprekken.

Tal van gemeenschappen hielden forumgesprekken. Voor het verslag daarvan verwijzen wij naar de rubriek "Van alle Kanten".

-o-

HUMANISTISCHE STICHTING SOCRATES.

Verslag Landdag.

Socrates hield op 2 november jl. een landdag, waarvan wij het verslag, overgenomen uit het orgaan van het Humanistisch Verbond "Mens en Wereld", hieronder laten volgen:

" "In de kunst gaat het altijd om liefde. Maar daarmee is het net als met zingen: je moet er wat aanleg voor hebben." Op deze lichtelijk badinerende wijze besloot Anna Blaman haar causerie over "Het mensbeeld in de hedendaagse literatuur", die zij hield tijdens de landdag van de Humanistische Stichting "Socrates" - op 2 november in de Internationale School voor Wijsbegeerte.

Niet minder dan ruim 150 bezoekers luisterden sterk geboeid naar de rede, waarin Anna Blaman enkele van de na de oorlog in Nederland uitgekomen romans besprak en aantoonde, dat het daarin vooral gaat om de mens-in-opstand tegen de wanhoop, tegen de levensluiheid, vóór verdediging van de belangrijkste menselijke waarden en de menselijke waardigheid.

Paul Citroen - "Het mensbeeld in de hedendaagse beeldende kunst" belichtend - toonde aan, dat er daarin moeilijk van een mensbeeld kan worden gesproken, omdat de beeldende kunst voortdurend meer zich begeeft in abstracties. Maar hij meende toch, dat in en achter die abstracties altijd weer het beeld van hun schepers, mensen dus, waarneembaar, voelbaar is. Men zou dus beter kunnen spreken van het mensbeeld achter de hedendaagse beeldende kunst. "Ook de abstracte kunstenaar is menselijk gebonden, in zoverre hij mens is", verklaarde Citroen met klem.

Na beide causerieën - welke wij slechts in uiterst verkorte, dus sterk vervormde wijze kunnen weergeven, doch die onverkort in het blad "Rekenschap" zullen verschijnen - volgden levendige discussies."

-0-

H U M A N I T A S

Ver.v.Maatsch.Werk op Hum.Grondslag.

Nieuwe afdeling.

Opgericht werd de afdeling West-Friesland.

Nieuw correspondentschap.

Nijverdal heeft zich gevoegd in de rij der correspondentschappen.

Kaderweekend gewest Friesland.

Op 8 en 9 november organiseerde het gewestelijk centrum in Friesland in samenwerking met het Vormingscentrum der Woodbrookers te Korteheemmen een kaderweekend voor bestuursleden en actieve medewerkers uit het gehele gewest. Er waren meer dan dertig deelnemers en er werd hard gewerkt: vergaderd over een opbouw van de organisatie en gediscussieerd over het praktische werk. Op de zondagmorgen hield Ds. Bijleveld van Korteheemmen een bijzonder boeiende inleiding over de "vragen rondom de mens in deze maatschappij", waarbij hij die vragen belichtte vanuit de achtergrond der verschillende levensbeschouwingen. Een van de deelnemers heeft beloofd over dit zeer geslaagde weekend iets te zullen schrijven voor het volgende nummer van het kaderblad.

Goedkeuring gewijzigde Statuten Humanitas.

De Koninklijke goedkeuring op de tijdens het congres 1957 in Utrecht gewijzigde Statuten van de vereniging Humanitas werd op 25 oktober 1958 verkregen.

Voorzitterswisseling Landelijke Sectie Reclassering.

Mr. B.v.d. Waerden, vanaf de oprichting voorzitter van onze landelijke sectie reclassering, moest wegens te drukke werkzaamheden wel zeer tot spijt van het hoofdbestuur dit voorzitterschap neerleggen. Weliswaar zal mr.v.d. Waerden als tweede voorzitter van de vereniging nauw bij het landelijk

reclasseringsbeleid betrokken blijven, maar de verbinding met deze werksector zal toch onvermijdelijk minder intensief en rechtstreeks zijn dan tot nu toe.

Inmiddels is prof. mr. W.F.C. van Hattum, rechter bij de Arrondissementsrechtbank te Den Haag, bereid gevonden de voorzittersfunctie van mr. v.d. Waerden over te nemen.

Benoemingen maatschappelijk werker(ster).

De heer G. Strookappe, voorheen maatschappelijk werk-adviseur in Rotterdam, is per 1 oktober als maatschappelijk werk-adviseur in dienst getreden bij het gewestelijk centrum Zuid-Holland.

In Delft is tot maatschappelijk werkster-leidster van de gezinsverzorging benoemd Mevrouw T. Pieters-Cnossen.

Gewestelijk Centrubestuur in de provincie Overijssel.

In Overijssel is thans een gewestelijk centrum voor maatschappelijk werk opgericht. In Zuid-Holland en Drente is een dergelijk gewestelijk centrum in oprichting. Het is de bedoeling dat bij Humanitas geleidelijk in alle gewesten de gewestelijke besturen zullen worden vervangen door gewestelijke centra voor maatschappelijk werk. In Zuid-Holland en Drente wordt het bestuur van het gewestelijk centrum in oprichting bijgestaan door een maatschappelijk werk-adviseur, welke functionaris belast is met de opbouw van het maatschappelijk werk in de provincie vanwege Humanitas.

Arrondissements-secties voor gezinsvoogdij.

In Utrecht is de arrondissements-sectie voor de gezinsvoogdij als volgt samengesteld: W.L. Meyering, psychiater te De Bilt, A. Annema, psycholoog te Amersfoort, Mevrouw J.F.L. Mooy, psychiatrisch-maatschappelijk werkster te Utrecht, Mevrouw M. Broekema-v.d. Lee, kindobservatrice te Utrecht, Mejuffrouw B.J. Kip, maatschappelijk werkster gezinsvoogdij te Utrecht.

Humanitas heeft in het kader van de arrondissementsgewijze opbouw van het gezinsvoogdijwerk thans arrondissements-secties voor de gezinsvoogdij te Rotterdam en Den Haag.

Bijeenkomst voor alle beroepsmedewerkers en medewerkers van Humanitas.

De in het vorige nummer van de Humanistische Documentatiedienst aangekondigde bijeenkomst heeft inmiddels op 14 en 15 november plaats gehad. De excursie naar de diverse internaten voor jeugdzorg onder leiding van de heer J. de Groot is een groot succes geworden en de bespreking onder leiding van Mejuffrouw E.M.Cox met als onderwerp: "Praktische communicatie in het maatschappelijk werk" op zaterdagochtend is zeer geslaagd geweest. Vele maatschappelijke werksters van Humanitas die in de loop van het vorig en dit jaar zijn aangesteld in diverse plaatsen van Nederland hebben op deze conferentie kennis met elkaar kunnen maken.

Collecte van Humanitas in Rotterdam.

De collecte van Humanitas in Rotterdam heeft f.10.000.-- opgebracht. Dit is een recordopbrengst die nog nooit door een afdeling van Humanitas bij een collecte bereikt werd.

Onze afdeling Rotterdam heeft aan 500 collectanten dank kunnen zeggen voor hun medewerking.

HUMANISTISCHE JONGEREN GEMEENSCHAP.

Verslag Atoom-weekend.

Op 22 en 23 november hield de H.J.G. een weekend over het atoom-vraagstuk. Twee inleiders, de heren Ir. van Steenis en Schouwenaar, gaven hun mening weer voor een gehoor van ongeveer 40 deelnemers. Er is met veel animo gediscussieerd en men ging naar huis in de overtuiging dat het probleem nog veel moeilijker is dan men had kunnen vermoeden.

Ontspannings-weekend.

Om weer een beetje bij te komen van zoveel inspannende denkwerk gaat de H.J.G. in januari een weekend houden zomaar voor de gezelligheid. De uitgewerkte plannen hopen wij U in het volgende nummer te kunnen mededelen.

-0-

HUMANISTISCHE JEUGDBEWEGING.

Verslag Congres.

Op 1 en 2 november werd het jaarlijks congres van de H.J.B. gehouden in de jeugdherberg te Elst (Utr.). Na de gezamenlijke broodmaaltijd werd de 1e zitting van het congres door de voorzitter geopend. Hij kon een groot aantal afgevaardigden en belangstellenden welkom heten. De voorzitter wees er in zijn openingswoord op, dat de H.J.B. "er nog niet is" : er zal uitbreiding van het ledental plaats moeten hebben, wat natuurlijk niet mag gaan ten koste van de kwaliteit.

Om ongeveer tien uur werd deze vergadering gesloten, waarna er nog een wandeling werd gemaakt door de bossen in de omgeving van de jeugdherberg.

De volgende ochtend na het ontbijt werd er weer een eind gewandeld. Hierna konden we luisteren naar wat grammofoonplaten van enkele Franse chansonniers, waarbij Tom Weerheym een toelichting gaf, en naar wat Walter van der Kooi over jazz vertelde, waarbij hij een grammofoonplaat liet horen van een van de eerste jazzbands en opnamen van hedendaagse musici, o.a. een plaat van Gerry Mulligan. Dit programma met soms grote tegenstellingen viel wel in de smaak.

Benoeming hoofdbestuur.

's Middags was de 2e zitting van het congres met de bestuursverkiezing als een van de programmapunten. Het bestuur werd als volgt samengesteld: Ot van den Muyzenberg, voorzitter; Anneke Jedema, Noorderbinnensingel 116-B, Groningen, secretaresse; Tom Weerheym, penningmeester; Ger Bouma en Frank van Broekhoven, leden.

De redactie van "Trefpunt" bestaat uit Lies Mahne, Bernard Drukker en Jan Noorlander (hoofdredacteur), Boomgaardweg 19, Odijk (Utr.).

De nieuwe voorzitter sloot het congres, dat geslaagd mag worden genoemd, om ongeveer vier uur.

-0-

STUDENTEN VERENIGING OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG.

Nieuwe samenstelling Hoofdbestuur.

Op het op vrijdagavond de 14^e en zaterdagochtend de 15^e november in Amsterdam gehouden najaarscongres is het Hoofdbestuur voor het jaar 1958-1959 geïnstalleerd en heeft nu de volgende samenstelling:

F. Bijlsma - praeses
C.O. Huizinga - ab-actis I (ongewijzigd)
F.H. Bergfeld - quaestor
Mejuffrouw M. Horowit - vice-praeses
Mejuffrouw M. Swiebel - ab-actis IIa.

Het administratie-adres blijft: Morsweg 108-A.

Verslag najaarsconferentie 1958.

Aansluitend aan het najaarscongres is op 15 en 16 november in Wijk aan Zee de najaarsconferentie gehouden, met 's nachts mistig maar overdag stralend weer.

Op de zaterdagavond werd geluisterd naar professor dr. H.M.J. Oldewelt die op brillante wijze een antwoord gaf op de vraag: "Waarom is men dikwijls trots op zijn overtuiging?", en ook de na de koffiepauze gestelde vragen uitgebreid en duidelijk beantwoordde. Een en ander na aangegeven te hebben wat men onder "trots" ("zijn op") verstaan kan, en de wegen waarlangs men al zoekende tot een subjectief waarheidsbegrip komt om daar dan een overtuiging op te gaan bouwen.

Na een naar eigen inzichten op zo plezierig mogelijke wijze doorgebrachte ochtend, luisterden de aanwezigen zaterdagmiddags naar drs. H.E. Derksen's overzichtelijke en duidelijke lezing over: "Techniek en Samenleving". Uitgaande van het idee dat de mens in zijn huidige, zelfgemaakte kunstmatige omgeving innerlijk minder vrij is dan in een natuurlijke(r) omgeving ondanks de daar dan te voeren strijd om het levensbehoud, gaf de spreker een behandeling van de opeenvolgende stadia van ontwikkeling van de verhouding tussen techniek en samenleving, waarbij techniek gezien wordt als de transformatie en transportatie van energie. Een en ander toegelicht met pregnante voorbeelden en besloten met een opsomming van op het ogenblik in Nederland heersende ficties over in eigen land zo gedacht goede regelingen en toestanden, of juist het gebrek daar aan (woningbouw, onderwijs, bevolkingstoename).

Met een gemeenschappelijke warme maaltijd werd in de avond deze geanimeerde conferentie besloten.

Uit de afdelingen valt verder een gestage activiteit te melden, waarvan nadere specificatie buiten het bestek van dit nieuws valt.

Alleen valt nog te melden, dat het landelijke orgaan "Drupelsteen" een wankel jaar tegemoetgaat door in enige afdelingen gerezen ontevredenheid ten deze.

-o-

HUMANISTISCH THUISFRONT.

Verslag discussiedag met aalmoezenier en legerpredikant.

In het Erasmushuis te Utrecht had ter gelegenheid van het 10-jarig jubileum van het Thuisfront een gesprek plaats tussen geestelijke verzorgers van militairen. Het gesprek was georganiseerd door het Humanistisch Thuis-

front en had ten doel te spreken over de zin van het moderne humanisme, in het bijzonder over de zin van dit humanisme als grondslag voor geestelijke verzorging van militairen.

Aan het gesprek werd deelgenomen door geestelijke verzorgers van katholieke, protestantse en humanistische richting; de leiding berustte bij Professor Dr. T.T. ten Have uit Amsterdam.

Als inleiding tot het gesprek werden korte uiteenzettingen gegeven door de heer H.J.J. Lips, directeur van het Humanistisch Vormingscentrum voor militairen "De Ark", door Luitenant Kolonel Aalmoezenier P.C. Groenendijk, directeur van het R.K. Vormingscentrum voor militairen "Waalheuvel" en door Ds. Mr. C. Brouwer, reserve-legerpredikant.

De heer Lips betoogde dat het moderne humanisme een levensovertuiging is, die met een beroep op menselijke vermogens leven en wereld tracht te verstaan en vanuit de menselijke situatie als deelhebber aan menselijk en kosmisch verband, dat in de mens als levenswet werkt, tot normering van het menselijk gedrag tracht te geraken. Volgens de heer Lips doet dit humanisme een beroep op alle menselijke vermogens, ook op de religieuze, waaronder in dit geval moet worden verstaan het menselijk vermogen om zijn persoonlijk zijn te transcenderen in het totale zijn.

De humanisten menen, dat deze levensovertuiging basis voor geestelijke verzorging voor velen kan zijn en dat er met de groei van de buitenkerkelijkheid behoefte is aan deze vorm van geestelijke verzorging.

Nu naast de kerkelijke jonge mensen ook buitenkerkelijke jongeren door de overheid tot de militaire dienstplicht worden opgeroepen, menen de humanisten dat de overheid op grond van rechtsgelijkheid de mogelijkheid moet openen voor humanistische geestelijke verzorging voor die militairen, die daar gebruik van wensen te maken.

Aalmoezenier Groenendijk begon met op te merken dat er tussen humanisten en niet-humanisten een diepere verbondenheid is in het zijn dan in het denken.

Een oprecht werkelijkheidsbesef eist dat ook in de kenorde geen enkele mogelijke dimensie van de menselijke situatie wordt uitgesloten.

Op deze grond ontwikkelde de spreker enkele bezwaren tegen het humanisme. De transcendentie waarover men in het humanisme spreekt is een anonieme transcendentie, terwijl in het christendom de transcendentie gericht is naar God. In het humanisme is hoogstens een dialoog mogelijk van de mens met iets. Dit levert echter geen werkelijke dialoog: daarvoor is nodig het geloof in iemand. Het is volgens de spreker dan ook een tekortkoming van het humanisme dat het *à priori* de mogelijkheid van bijzondere openbaring uitsluit. Het gevaar is daarbij maar al te groot dat men zijn waarheidscriterium uitsluitend beperkt tot een rationalistisch criterium. In dit verband maakte spreker ook enkele opmerkingen over het humanistische begrip autonomie. Betekent dit begrip voor humanisten niet al te zeer dat ik de levenswet bepaal, waardoor het relativisme in de hand wordt gewerkt? Aalmoezenier Groenendijk meende in de uitspraken van bepaalde humanistische theoretici van het maatschappelijk werk zulke relativistische elementen wel te kunnen beluisteren.

Tenslotte onderscheidde spreker tussen een rationalistisch humanisme (dat slechts psychische, pedagogische en sociale waarden aanvaardt), een gesloten religieus humanisme (dat wel het primaat van de geest verkondigt, van een verminkte geest, aangezien de relatie met een persoonlijk God onmogelijk wordt geacht) en een open religieus humanisme (dat de mens op weg zet naar het vertrouwen in de zinvolheid van het leven). Deze laatste fase van het humanisme zou voor spreker persoonlijk onder bepaalde voorwaarden aanvaardbaar kunnen zijn als grondslag van geestelijke verzorging.

Ds. Brouwer stelde allereerst dat het probleem van de communicatie tussen mensen bijzonder moeilijk is. Het gevaar is groot dat we wel spreken maar niet luisteren of verkeerd luisteren.

Spreker beschouwde het humanisme als een overtuiging die reeds van eeuwen her in volstrekte tegenstelling staat tot het christelijk geloof. Wel spreekt men tegenwoordig over een modern humanisme maar spreker zag geen werkelijke distantie tussen het oude en het moderne humanisme. Het moderne humanisme brengt het oude humanisme in moderne vormen en zegt: wij zijn er nog en nu ook nog georganiseerd.

Het moderne humanisme stelt zich als een gelijkwaardig partner naast het christendom, het geeft zichzelf een missionaire roeping en het claimt de niet-godsdienstige mens voor zich. Dit moderne humanisme is ook dogmatisch, het stelt namelijk als een glashelder à priori de gedachte van de menselijke autonomie. Daarom is het in tegenspraak met en staat het in tegenstelling tot het christelijk geloof dat weet heeft van buitenmenselijke openbaring.

Het humanisme brengt de mens in een gesloten wereld waarin geen boodschap is van God. De mens is er eenzaam en kan hoogstens met andere eenzamen streven naar een zo groot mogelijke menselijke objectiviteit.

Het Humanistisch Thuisfront stelt in zekere zin de status quo maar die is vanuit het christendom onaanvaardbaar, daar dit christendom vanuit de bezieling van Gods openbaring de wereld opeist voor God.

Tenslotte stelde de spreker drie vragen:

1. Wat verstaat het Humanistisch Thuisfront concreet onder geestelijke verzorging? Maakt deze geestelijke verzorging slechts bewust wat in de mens is of geeft het ook wat niet in de mens aanwezig is, is het dus werkelijke verzorging?
2. Wat geeft de humanistische geestelijke verzorging dat door de godsdienstige verzorgers niet zou kunnen worden gegeven in het menselijk vlak?
3. Indien men zich van humanistische zijde beroept op de democratie, meent men dan ook dat iedere geestelijke nuance (b.v. Jehova's getuigen en Soefi) in aanmerking moet komen voor geestelijke verzorging van militairen?

In de op deze uiteenzettingen volgende gedachtenwisseling, waaraan onder leiding van Professor Dr. T.T. ten Have door velen werd deelgenomen, kwam in de eerste plaats opnieuw de gedachte van de autonomie naar voren. Van christelijke zijde werd nogmaals gesteld dat de autonomie van humanistische zijde een à-prioristisch, dogmatisch karakter heeft. Humanisten stelden daar tegenover dat de autonomie voor hen niet is een à priori maar een ervaringsfeit met daar nevens ook het ontbreken van een ervaring van een bijzondere openbaring.

Op grond van deze verklaring ontstond een gesprek tussen een aantal christelijke deelnemers van de bijeenkomst, of de bijzondere openbaring voor hen een kwestie was van een à priori of van een existentieel beleven.

De autonomie is, werd verder door humanisten naar voren gebracht, niet een zaak van persoonlijke willekeur maar een eveneens existentieel te beleven levenswet, die zich uit de situatie van de mens ontwikkelt.

Het gesprek ontwikkelde zich daarop tot de vraag van christelijke zijde wat nu wel onder religieus humanisme moest worden verstaan. De aanwezige humanisten meenden daaronder te moeten verstaan de houding van de mens die in een ootmoedig staan binnen het levensmysterie de levenswet op zich laat inwerken en vanuit deze ootmoedige houding een diepe verbondenheid ervaart

met al wat is. Voor de humanisten voert dat echter niet tot het geloof in een persoonlijk God.

Op de vraag van christelijke zijde wat de humanistische geestelijke verzorger de mens tot troost kan geven bij verdriet en sterven kwam het antwoord dat de mens slechts troost kan vinden in gedachten die voor hem aanvaardbaar zijn, d.w.z. dat de humanist geen troost kan vinden in godsdienstige gedachten maar deze moet vinden binnen het raam van zijn eigen levensovertuiging. De kracht om te sterven vindt de humanist in het leven zelf. In de mate waarin een humanist er in slaagt zijn leven naar eigen inzicht te voldragen vindt hij ook vrede in het sterven. De menselijke pijn van het sterven neemt dat niet weg maar dat is ook bij de christenen niet het geval.

Naast deze vraag over de inhoud van de geestelijke verzorging werden er nog andere gesteld. Het was bijzonder jammer dat door gebrek aan tijd op verschillende van deze vragen niet of onvoldoende kon worden ingegaan. De conclusie zowel van de drie oorspronkelijke inleiders als van de voorzitter was dat dit gesprek zeker zijn nut had gehad als een poging om elkaar te leren verstaan maar dat tegelijkertijd moet worden gesteld dat veel vragen onbeantwoord waren gebleven en dat het dus juist terwille van dit "elkander verstaan" nuttig zou zijn het gesprek op de een of andere wijze voort te zetten.

Met een woord van dank aan alle aanwezigen sloot Prof. Ten Have de bijeenkomst.

- 0 -

HUMANISTISCHE WERKGEMEENSCHAP IN DE PARTIJ VAN DE ARBEID.

Verslag jaarvergadering.

De jaarvergadering van de Humanistische Werkgemeenschap werd 18 en 19 oktober jl. in Amersfoort gehouden in het conferentie-oord "De Grasheuvel". De hoofdbestuursleden en de redacteur van "Vernieuwing" werden herkozen. Hoofdschotel was de bespreking van de wijzigingen in het beginsel-program van de Partij van de Arbeid, gezien vanuit humanistisch standpunt. Inleider was hierbij het hoofdbestuurslid W. Mensink.

Er werden enige suggesties gedaan met betrekking tot voornoemde wijzigingen.

Voorzitter Stellinga kon in zijn sluitingswoord terecht spreken van een uitnemend geslaagd weekend, dat een waardevolle bijdrage vormde voor de bezinning op levensbeschouwelijke vraagstukken. Hij sprak de wens uit dat de afdelingen zich eveneens met de voorgestelde wijzigingen in het beginsel-program zullen bezighouden. De afdelingen Ede, Ermelo en Delft deden dit inmiddels reeds.

Gemengd nieuws.

Gouda en Zwolle kwamen bijeen om over het godsdienstonderwijs op de openbare school te spreken. Dank zij de discussie-schema's van het hoofdbestuur konden deze afdelingen dit met krachten uit eigen kring doen.

De afdeling Hilversum hield onlangs haar jaarvergadering en liet op 5 november door Dra. H. Achttienribben het onderwerp bespreken "Onze kinderen tussen humanisme en christendom".

Leiden deed eveneens de jaarvergaderings-agenda af en vervolgens sprak Meyer de Vries over de verhouding Oost-West.

Rotterdam benutte de jaarvergadering eveneens om naar een inleiding te luisteren en wel naar die van de heer J. Aarse, die sprak over "Wat maken wij van artikel 35?".

De afdeling Utrecht hield, samen met andere humanistische organisaties, op 9 november filmbijeenkomsten in het Erasmushuis. Op dezelfde plaats sprak de heer H. van Es op 16 november over "Humanisme en socialisme".

Vernieuwing.

In "Vernieuwing", het maandblad van de H.W.G., verscheen in het novembernummer een artikel van Dr. J.P. van Praag, de voorzitter van het Humanistisch Verbond, onder de titel "Het dak en de zuilen".

Op dit artikel kwam reactie van de zijde van "De Volkskrant", waarvoor wij U naar de rubriek "Van alle Kanten" verwijzen.

-o-

CENTRALE STICHTING BUREAUS VOOR LEVENS- EN GEZINSMOEILIKHEDEN

OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG.

Jaarverslag 1957.

Verschenen is het jaarverslag 1957 van deze Stichting. Uit het jaarverslag blijkt dat de Stichting in 1957 zich gehandhaafd heeft in dezelfde omvang als in 1956. Het aantal aanmeldingen was ongeveer gelijk aan dat van 1956. Zeer bijzondere gebeurtenissen deden zich niet voor.

Nieuwe bureaus, naast de vier bestaande, werden niet opgericht. De moeilijkheid is, dat men nog geen voldoende geschoolde maatschappelijke werksters heeft gevonden. Aan de eis van zeer goede scholing wenst men in geen geval te tornen.

-o-

RADIOLEZINGEN.

Lezingen in de maanden november en december.

16 nov. :	(VARA) Prof.Dr. G. Stuiveling	over: "Het recht om zichzelf te zijn".
23 nov. :	(VARA) Dr. A.L. Constandse	over: "Het menselijk tekort".
24 nov. :	(AVRO) Mej. M.J. Dijkstra	over: "De volwassene".
30 nov. :	(VARA) Dr. J.P. van Praag	over: "Door de mazen van het net".
7 dec. :	(VARA) Dr.B.W. Schaper	over: "Tien jaar mensenrechten".
14 dec. :	(VARA) Prof. Dr. M. Minnaert	over: "De bevrijding van de oorlog".
21 dec. :	(VARA) Prof.Dr. G. Stuiveling	Nog niet bekend.
22 dec. :	(AVRO) Mej. M.J. Dijkstra	over: "De oudste generatie".
28 dec. :	(Prof.Dr. J.J. Fahrenfort	over: "Nationalisme en Humanisme".

-o-

INTERNATIONALE LITERATUURLIJST.

THE HUMANIST (ENGLAND)

Nov. 1958

C.G.L. Du Cann

Shaw's unpublished Diary.

THE ETHICAL OUTLOOK

Nov./Dec. 1958

M. Ies Spetter

Man's fate and courage to stand alone.

" " 1958

Joseph L. Blau

Conscience and compassion.

THE MONTHLY RECORD

Sept. 1958

Archibald Robertson

The issue is survival.

NEWS AND NOTES

Sept. 1958

Barbara Smoker

Is humanism a religion?

THE RADICAL HUMANIST

No. 39 - 1958

P.D. Patwari

Humanism and the Bhoodan Movement.

DIE FREIGEISTIGE AKTION

Nov. 1958

Prof. R. Genschel

Johann Heinrich Pestalozzi als revolutionärer Freigeist.

-o-

INTERNATIONAAL NIEUWS.

B e l g i ë.

Vaste medewerker.

Het is ons een genoegen te kunnen mededelen dat wij, in samenwerking met het Belgisch Humanistisch Verbond erin geslaagd zijn, een vaste medewerker in België aan onze documentatiedienst te verbinden.

Wij kunnen U dus het nieuws voortaan uit de eerste hand mededelen.

Een convocatie.

Ter kennisneming leek het voor onze Nederlandse lezers wel aardig eens een volledige convocatie op te nemen, zoals de kern Brugge van het Belgisch Humanistisch Verbond dezer dagen liet verschijnen. U vindt deze convocatie op blz. 173.

Uitwisseling sprekers.

U ziet uit deze convocatie dat ook een Nederlandse spreker wordt aangekondigd. De uitwisseling van sprekers tussen Nederland en België bestaat reeds vrij lang, maar neemt gestadig in omvang toe. Zo is bv. Prof. Dr. L. de Coninck, ondervoorzitter van het Belgisch Humanistisch Verbond, en voorzitter van de kern Brugge een zeer gewaardeerd spreker in Nederland. Ook bij belangrijke gebeurtenissen in het Nederlandse Humanistisch Verbond ontbreekt Prof. de Coninck zelden, zodat wij hem al zo'n beetje als een der onzen gaan beschouwen.

H u m a n i s t i s c h

V e r b o n d

Brugge, 4 november 1958.
Dudzele steenweg, 40.

+++++

Secretariaat :

Nieuwe Baan, 171 A
Varsenare-Brugge.

Waarde Geesteverwanten,

Hierbij heeft het bestuur van de kern Brugge van het Hum.
Verbond het genoegen U uit te nodigen tot de voordracht te
geven door

Dr. Med. C L A R A

uit Antwerpen over

DE STRIJD OM HET BEELD VAN DE MENS
IN BIOLOGIE EN GENEESKUNDE

voordracht die doorgaat

M A A N D A G 10 N O V E M B E R te 20 uur

in Hotel WELLINGTON, ZAND, alhier.

Bovendien wordt GLJ verzocht volgende data vrij te houden:

zondag 23 november (10u30): Prof. M. MINNAERT (Utrecht) over
het stralingsgevaar bij proefnemingen met A en H
wapens

donderdag 4 december (20u): Dr. Jur. CLAES (Brugge) met een
debat over de Belgische Wetgeving op Dienstweigering

dinsdag 16 december: Lic. VANHASSEL (Antwerpen) met een debat
over de niet-confessionele zedenleer in ons open-
baar onderwijs.

Voor de tweede helft van onze wintercyclus zijn reeds zeven
vergaderingen georganiseerd: U ziet dat wij pogen het beste
te geven. Aan U te laten blijken dat U dat waardeert door aan-
wezig te zijn, buitenkerkelijke belangstellenden mede te bren-
gen en opbouwende kritiek te laten horen.

Hartelijk gegroet en hoogachtend,

De secretaris,
P.DERMUL

De voorzitter,
R.MAECKELBERGHE

"Het Humanistisch Verbond betracht de erkenning van de waarheid langs
"de weg van het vrij onderzoek en steunt zijn werking:
"op de eerbied van de menselijke persoonlijkheid en waardigheid,
"op de erkenning van de mens als schepper en drager van morele waarden.

(Uit onze principesverklaring)

Reacties op het Congres der Vrijzinnige Bewegingen.

Het Congres der Vrijzinnige Bewegingen, in september jl. in Brussel gehouden (in het septembernummer namen wij hiervan een verslag op) blijkt bij de Belgen nog een nawerking te vertonen, welke wellicht een discussie over zeer principiële onderwerpen op gang kan brengen. Brugge gaat proberen de sprekers van het Congres stuk voor stuk naar Brugge te halen om ook diegenen, die niet naar Brussel konden komen, te laten kennisnemen van wat daar gezegd is.

Brussel heeft de handschoen opgenomen. In ons verslag vertelden wij U al dat er een duidelijk verschil in mentaliteit aan de dag trad tussen de aanhangers van L'Union Rationaliste en het Belgisch Humanistisch Verbond, waarbij de Nederlanders zich ongetwijfeld dichter bij de Vlamingen dan bij de Walen voelden staan. Een Brusselse convocatie van 6 november jl. laat U zien hoe men zich daar met deze verschillen bezighoudt.

Humanistisch Verbond

Brussel, 6 november 1958.

BRUSSEL

Sekretariaat: Bergstraat, 52B
Brussel

Geachte Mevrouw,
Geachte Juffrouw,
Geachte Heer.

Het jongste congres van de Vrijzinnige Bewegingen heeft een dubbel nut gehad: het heeft aangetoond aan welk gevaar het Humanistisch Verbond blootgesteld staat en langs welke weg het eraan kan ontkomen. Het gevaar bestaat hierin dat het Humanistisch Verbond zich zou gaan verlustigen in een positivistisch-rationalistische zelfgenoegzaamheid, die weigert de meest verontrustende problemen van onze tijd onder ogen te nemen, onder voorwendsel dat ze "irrationeel" zouden zijn. Dat quietisme kan het Humanistisch Verbond slechts vermijden door al zijn activiteiten te doen uitgaan van en terugkeren tot de MENS in al zijn aspecten. Een eerste stap in die richting werd reeds gezet door het stichten van Humanitas. De praktische werking van deze afdeling moet op het spirituele terrein voortgezet worden door het Humanistisch Verbond.

Die overwegingen hebben het bestuur van het Humanistisch Verbond ertoe gebracht de activiteiten van 1958-1959 te plaatsen onder het motto: MENSELKE SOLIDARITEIT.

Op donderdag 13 november 1958 te 20 H. zal de heer A. VANHASSEL de lezingencyclus openen met

HEIDENSE STAATSGEBONDENHEID

De vergadering zal doorgaan in het Huis van de Oud-studenten van de V.U.B., Blanchestraat, 29, Brussel (bij de Louizalaan).

Een talrijke opkomst biedt de mogelijkheid tot vruchtbare gedachtenwisseling en maakt het samenzijn achteraf werkelijk gezellig.

Voor het Bestuur van het Humanistisch Verbond

De Sekretaris,
J. Nijs

De Voorzitter,
A. Marissens

Radio- en televisieproblemen.

Bij de Belgische radio en televisie botert het nog niet helemaal met de humanisten; het hieronder volgende artikel in "Het Vrije Woord" van 1 oktober 1958 (het humanistisch blad dat aan de uitzendingen is gewijd, enigszins te vergelijken met ons "Woord van de Week") spreekt voor zichzelf:

" De Raadgevende Commissie voor de Uitzendingen van Lekenmoraal en Filosofie door het N.I.R. is wel erg vermetel geweest, toen zij de humanistische radio-uitzendingen met "HET VRIJE WOORD" betitelde. Is er wel een radiokroniek bij het N.I.R. aan te wijzen, waar zo streng de censuur uitgeoefend wordt en waar er zo angstvallig over gewaakt wordt of er door de radio geen "vrije woorden"klinken, waaraan de gelovige luisteraar aanstoet zou kunnen vinden.

De heren van het N.I.R. houden dan ook van vlugge beslissingen als het er om gaat de humanistische uitzendingen de mond te snoeren. Voor vier maanden stonden wij met een uitzending klaar, toen plots het bevel kwam: halt! de medewerkers van de uitzendingen voor lekenmoraal en filosofie moeten met vakantie gaan. De uitzending van 25 juni mocht niet meer voor de micro komen. De volgende zendtijd was eerst voorzien voor 15 oktober, - VIER MAANDEN LATER.

Redenen ?

Die vakantie scheen ook een gebruik te zijn bij onze Waalse vrienden, die de Lekenmoraal en de Filosofie voor het N.I.R. in de Franse taal verzorgen.

Een grove valse voorstelling van de feiten! De waarheid is dat onze Franstalige kollega's nooit meer dan twee maanden vakantie hebben a a n g e v r a a g d. Nooit werd hun het zwijgen door hun directie opgelegd. De redenen waarom ZIJ een schorsing vroegen bestaan bij ONS niet. Wij wensten gewoon door te werken.

Het N.I.R. nam dus wel een merkwaardige vlugge beslissing voor gelijkschakeling. Wij waren dat van het N.I.R. niet gewoon. Hoeveel maanden heeft het wel niet geduurd, vooraleer wij - net als de Franse uitzendingen - iedere week twintig minuten toebedeeld kregen?

De verontwaardiging en het ongeduld van vele luisteraars en abonneuten van "Het Vrije Woord" bleven niet uit. In talloze brieven gesprekken werd ons de vraag gesteld of we in slaap gevallen waren. Ook de pers bemoeide zich met het geval.

Neen, de medewerkers van Lekenmoraal en Filosofie hebben geen vakantie genomen. De sekretaris van de Commissie heeft niets onverlet gelaten om de datum van de volgende zendtijd te doen vroegen, maar helaas het N.I.R. bleef gedurende de zomermaanden voor alle brieven, telefoontjes en bezoeken doof en stom.

Met een programma dat grotendeels gewijd was aan de herneming van de scholen en aan het belang van de kursussen in de zedenleer in het middelbaar onderwijs, hebben wij dus, zoals gepland was, midden augustus niet kunnen starten.

Uiteindelijk hebben de bemoeiingen van de sekretaris van de Commissie toch voor gevolg gehad, dat van 1 oktober af terug van wal gestoken wordt. Ook de televisie-uitzendingen beginnen op dezelfde datum (x). Wat we voor de volgende maanden op het programma hebben staan, wordt verder in dit blad gemeld.

En nu met volle moed aan de nieuwe start. Wij rekenen op het vertrouwen van alle luisteraars, die reeds vroeger de radio- en televisie-uitzendingen voor Lekenmoraal en Filosofie veel succes hebben toegewenst."

(x) Ter elfder ure weer gewijzigd: de televisie-uitzendingen beginnen op 15 oktober.

VAN ALLE KANTEN.

Verslagen, reportages enz.

Bij de samenstelling van het vorig nummer hadden wij nog niet alle verslagen van de viering van het 10-jarig jubileum van het Humanistisch Thuisfront. Thans kunnen wij U mededelen dat er nog vier dagbladen een vrij uitvoerig verslag hebben gegeven van de receptie, waarop de voorzitter van het Thuisfront, de heer E. Vermeer heeft gesproken. Deze bladen waren Het Vrije Volk van 27 oktober, De N.R.Ct. van 27 oktober, De Nieuwe Apeldoornse Courant van 27 oktober en Het Parool van 27 oktober.

Het Nieuwe Kamper Dagblad wijdde een artikeltje aan de expositie van de resultaten van handenarbeid van de soldaten, welke in het militair tehuis te Nunspeet werd gehouden in het kader van het jubileum.

Voorts gaven zeven dagbladen een verslag van de discussiemiddag, welke door het Thuisfront in het kader van zijn jubileum werd gehouden tussen een aalmoezenier, een legerpredikant en de heer Lips van het Thuisfront. Deze bladen waren: Dagblad voor West-Friesland, 25 oktober, Het Parool, 30 oktober, Nieuw Utrechts Dagblad, 30 oktober en verder, alle van 13 november: Dordtsch Dagblad, Rotterdammer, Nieuwe Haagsche Courant, Nieuwe Leidsche Courant.

Tenslotte wijdde De Vrijdenker van 8 november nog een verslagje aan deze bijeenkomst.

Het officiële communiqué dat het Thuisfront zelf van deze bijeenkomst uitgaf, hebben wij opgenomen in de rubriek Humanistisch Nieuws van dit nummer.

-o-

De Nieuwe Rotterdamse Courant van 3 november gaf een uitvoerig verslag van de bijeenkomst van de Stichting Socrates op 2 november, waarop Anna Blaman en Paul Citroen spraken.

-o-

Het Rapport Studiekosten is nog maar net de deur uit, daarom verwachten wij nog wel wat meer persverslagen dan wij nu reeds kunnen vermelden. Het Vrije Volk van 21 november, Amsterdamse editie en Het Vrije Volk van 22 november, Delftse editie en De Nieuwe Rotterdamse Courant van 27 november hebben er reeds artikelen aan gewijd.

-o-

Het Parool van 30 oktober gaf in zijn tijdschriftenrubriek veel aandacht aan het artikel van Prof. Stuiveling in "Rekenschap": "De mens tussen dogma en denken".

-o-

Het Vrije Volk van 30 oktober gaf een vrij uitvoerig verslag van de jaarvergadering van de Humanistische Werkgemeenschap in de Partij van de Arbeid.

-o-

Minister Maatschappelijk Werk over geestelijke verzorging gerepatrieerden.

De geestelijke verzorging van Humanistische zijde onder de gerepatrieerden is aan de orde geweest bij de behandeling van de begroting van het Ministerie van Maatschappelijk Werk.

De parlementair redacteur van Het Parool schreef hierover het volgende in zijn parlementair overzicht van 20 november j.l. :

" Ten aanzien van een bezoekrecht voor het Humanistisch Verbond aan contractpensions, weigerde de bewindsvrouwe een "gelijkstelling met de kerken te erkennen. Op het ogenblik bevinden zich 49 buitenkerkelijke gezinnen in deze pensions. "Dat zijn geen gevangenissen", zei minister Klompé, "als zij "dergelijk bezoek wensen te ontvangen, is dat toegestaan." "Noch de socialistische Mevrouw Heroma-Meilink, noch de liberale Mej. Ten Broecke Hoekstra waren hierover geheel voldaan."

-o-

Forumgesprekken.

Amsterdam.

Het forumgesprek van de gemeenschap Amsterdam van het Humanistisch Verbond (100 bezoekers, 30 vragenstellers) werd als volgt weergegeven in Het Vrije Volk van 30 oktober:

" De Jong contra De Jong.

" "Strijdmacht liquideren" - "Neen - op peil houden".

" "Wij moeten onze luchtmacht liquideren en daarmee ons gehele militaire apparaat. Wanneer wij eventueel door een totale staat worden overweldigd moeten wij ons hiertegen verweren via een ondergronds verzet, dat vandaag aan de dag moet worden voorbereid."

" Dit standpunt werd gisteren tijdens een in Amsterdam gehouden gespreksavond van het Humanistisch Verbond verdedigd door de pacifistisch ingestelde oud-verzetsman Albert de Jong.

" Zijn gesprekspartner was de directeur van het Instituut voor Oorlogsdocumentatie, dr. L. de Jong, die het verzet uit de jaren 1940-'45 uitvoerig bestudeerd heeft.

" Hij meende dat een dergelijke illegale actie de vijand niet voldoende zou deren, mede omdat het Nederlandse volk slechts voor een klein gedeelte uit helden bestaat.

" Veeleer was het zaak onze bewapening op peil te houden, al dus spreker, opdat de "nuchtere zakenmensen" aan gene zijde zich wel twee keer zouden bedenken alvorens op de knop te drukken.

" De heer Albert de Jong stelde hier tegenover, dat hij vier met name genoemde bezwaren had tegen de atoombom en dat de these van zijn opponent niets anders was dan het bekende "Wilt gij de vrede, wapent U ten oorlog", dat in het verleden zo vaak is uitgeroepen voor de slachtingen begonnen."

Haarlem.

Het Haarlemse forumgesprek vond een weerslag in Het Haarlems Dagblad van 14 november.

" De gemeenschap Haarlem van het Humanistisch Verbond hield woensdag in de aula van het Gymnasium te Haarlem een bijeenkomst, waarop onder leiding van de radio-gespreksleider Jaap Buys, drie sprekers van verschillende levensovertuiging het woord voerden over de vraag "Wat dunkt U van de mens?".

"Zij wisselden met elkaar van gedachten en beantwoordden vragen van luisteraars.

" De eerste spreker, dr. D.H. Prins, oud-rector van het Grotius-lyceum in Den Haag, meende dat de mens die zich bij groot leed, of in grote nood afvraagt: wie ben ik? waartoe dient alle ellende die mij overkomt? blijk geeft van de typisch-menselijke behoefte, en het specifiek-menselijk vermogen te komen tot een bewustheid, waartoe dier en plant zeker niet in staat zijn. Alleen de mens kan zich de situatie, waarin hij verkeert, bewust maken en trachten de weg te bepalen, waarlangs hij uit de moeilijkheden kan komen. De geestelijk gezonde mens toont daarbij zijn bijzondere aard, zijn oorspronkelijkheid. Hij zal ervaren, dat hij pas dan als mens leeft, als hij in wezenlijk verband staat tot anderen. Pas in de wisselwerking met zijn medemens, en vooral als hij ontdekt dat hij deze iets geven kan, komt de mens tot volle ontplooiing. Wie heeft geleerd zichzelf waar te nemen, ontdekt ook dat hij zichzelf zowel als anderen oordeelt naar een in hem aanwezige zedelijke maatstaf en dit wekt in hem gevoelens van verantwoordelijkheid voor en tegenover anderen. En in die verbondenheid met de medemens kan de mens het gevoel krijgen, alsof hij een doorgangspunt is van het Grote Leven, dat alles wat leeft drijft, aldus spreker.

" Pater drs. Arn. Kueter van Santpoort herinnerde aan Pascal, die de mens bovenal zag als denkend wezen. Door dit denken kan hij thans de meeste verschijnselen, die hij waarneemt verklaren maar stuit daarbij toch op grenzen: veel in de natuur blijft daardoor onverklaard. In aansluiting op het woord van Aristoteles, dat de mens een maatschappelijk wezen is, constateerde spreker dat de mens verbanden met andere mensen nodig heeft om iets van geluk te ervaren. In mens en natuur werken krachten die streven naar geluk en kennis, maar die menselijke strevingen moeten gericht zijn op de Kracht, die alle menselijk vermogen te boven gaat, op God, de grote doelrichter van al wat leeft, zeide pater Kueter, De mens kan zijn leven op het grotere doel richten door eigen overwegingen van hoofd en hart, maar kan ook luisteren naar wat anderen hem daaromtrent zeggen of lezen wat anderen daarover schreven. Hun verheven denkbeelden neemt hij dan over en aanvaardt die op gezag. Zo is ook het christelijk geloof een aanvaarden op gezag van de wijsheid en de goedheid van de Allerhoogste, die tot de mens sprak door Jezus Christus.

" De derde spreker, ds. G.J. Waardenburg, predikant bij de Hervormde Gemeente te Haarlem, verheugde zich over het feit, dat meerderen in deze tijd zich bezighouden met de vraag waarom het op deze avond gaat. Hij ziet in de moderne maatschappijvorm zovele oorzaken van devaluatie van de mens, dat het goed is zich af te vragen: wat is de mens naar Gods bedoeling, waarbij de christen naar een antwoord op deze vraag te rade gaat bij zijn bijbel."

Bij dit forumgesprek deed zich, evenals kort geleden in Delft, weer het advertentieprobleem voor. De katholieke "Nieuwe Haarlemse Courant" weigerde een advertentie. Bovendien weigerde deze courant in de redactionele kolommen melding te maken van het gesprek. Het schreef daarover aan het Humanistisch Verbond te Haarlem de volgende brief:

AFSCHRIFT

NIEUWE HAARLEMSE COURANT.
Haarlem.

Haarlem, 10-11-1958.

AAN Secretariaat Humanistisch Verbond
Gemeenschap Haarlem en Omgeving,
Vondelweg 96, HAARLEM.

Geachte Heer,

Het spijt ons U te moeten mededelen, dat wij in de redactionele kolommen van ons blad geen melding zullen maken van het Openbaar Gesprek van de Gemeenschap Haarlem en Omgeving van het Humanistisch Verbond. De speciale aard van deze bijeenkomst geeft ons - na ernstig beraad onzerzijds - geen aanleiding om van een algemene gedragslijn af te wijken. Het nut van zulke Openbare Gesprekken gaarne erkennend en daar in het algemeen niet afwijzend tegenover staand, menen wij, gezien de gerichtheid van ons blad en in aanmerking genomen de lezerskring waartoe het zich richt, om redenen van een vooralsnog geboden prudentie, niet aan Uw verzoek te kunnen voldoen. Het zou ons verheugen indien U begrip voor ons standpunt kunt opbrengen.

Met alle hoogachting,

w.g. H.M.W. van Run,
hoofdredacteur.

Laren-Blaricum-Huizen.

Deze gemeenschap had haar forumgesprek, waarvan Het Vrije Volk het volgende verslag gaf:

" Maandagavond 20 oktober organiseerde de Gemeenschap Laren-Blaricum-Huizen van het Humanistisch Verbond een gespreksavond, waar een drietal sprekers van verschillende geloofs- en levensovertuiging hun visie gaven op het onderwerp "Herkomst en Toekomst van de mens". Rector M. Brandsma (r.k.) vond het prettig, dat het in "het verzuilde Nederland" nog mogelijk was, elkaar te ontmoeten.

" Hij ging uit van de stelling: De herkomst van de mens is God, de toekomst is God. Rondom de eerste regel uit de Schrift "In den beginne schiep God hemel en aarde" had hij zijn zienswijze over dit onderwerp.

" Hij gaf als zijn overtuiging, dat zonder de God de mens niet is, maar dat binnen de afhankelijkheid van God voor de mens de volstrekte vrijheid bestaat in volledige verantwoordelijkheid. De zin van het menselijke bestaan is een rijping voor een definitieve liefdesontmoeting met God.

" Drs. M.G.J. Teerink (prot.) sprak vanuit zijn persoonlijke overtuiging. De schepping noemde hij de "tijdelijke werkelijkheid". De mens heeft geen zelfstandig bestaan, maar wordt bestierd volgens een door God gewilde en ontworpen lijn. De wetenschap kan geen antwoord geven op de vragen van oorsprong en bestemming.

" De heer D.Th.F. d'Angremond (hum) zei, dat de humanist de vraag van herkomst en toekomst van de mens niet kan beantwoorden vanuit een geloofsovertuiging, omdat hij niet kan uitgaan van de openbaring. Voor een humanist is er altijd de vraag naar het zijn en niet zijn der dingen. De toekomst is voor de humanist een ondoordringbaar gordijn.

" Ook voor hem is het volmaakte menszijn ideaal, maar dan vanuit het menszijn zelf. Voor de mens die aan zijn leven zin wil geven, is het leven een groei, waarin hij in en tot de vrijheid is geroepen.

" Na deze drie inleidingen werden de verschillende vragen besproken en behandeld. Deze goed bezochte gespreksavond stond onder leiding van de heer E. Gerson Lohman."

En van Hoorn gaf Het Dagblad voor West-Friesland van 28 oktober het volgende verslag:

" Vorige week vrijdag - op de dag der Verenigde Naties dus - heeft het Humanistisch Verbond, afd. Hoorn een forumavond georganiseerd, waarop men een katholiek priester, een hervormde predikant en een humanist kon horen getuigen van hun levensbeschouwing en waarop hen naderhand vragen konden worden gesteld. In meer dan één opzicht heeft deze bijeenkomst ons bijzonder veel genoegen gedaan. In de eerste plaats, omdat het mogelijk bleek tot een open gesprek over geloofskwesties te komen, met als enig doel, meer begrip voor elkaars levensopvatting te kweken. In de tweede plaats, omdat de zaal niet slechts bestond uit leden van de organiserende vereniging, zodat ook in dit opzicht de avond haar doel niet voorbijschoot. En in de derde plaats was het prettig te merken, dat voor zaken als deze bijzonder veel belangstelling blijkt te zijn. De achterzaal van "De Doelen" was tenminste overvol. De discussies waren levendig, kernachtig en buitengewoon boeiend.

" We hopen van harte, dat dergelijke forumavonden herhaald zullen worden en we hopen ook, dat men op andere terreinen, die eveneens vol zijn met misverstanden, dit middel voor een verhelderend contact zal aangrijpen. We hebben in dit opzicht bijvoorbeeld al meermalen gepleit voor forumavonden op politiek gebied, die bepaald meer zin zouden hebben dan de gebruikelijke propaganda bijeenkomsten, waarop het een of ander Kamerlid uitsluitend pleegt te praten voor eigen publiek. En het is nu wel gebleken dat de vereiste belangstelling voor zulke gesprekken volop aanwezig is."

-0-

Lezingen van andersdenkenden over het Humanisme.

Ds. Kalff te Bennebroek hield zijn bekende lezing over het Humanisme op pantoffels, ditmaal te Alphen aan de Rijn en te Delft, beide malen voor de Ned. Chr. Vrouwenbond.

"Rijn en Gouwe" van 23 oktober en "De Delftse Courant" van 22 november gaven er verslagen van.

-0-

In Hengelo hield ds. J. Vuyst een inleiding over Christendom en Humanisme voor het Instituut voor Arbeidersontwikkeling. Volgens Het Hengelosch Dagblad van 31 oktober zei ds. Vuyst o.m. :

" Bij het begin van zijn inleiding merkte spreker op, dat Christendom en Humanisme eigenlijk twee grote ogen zijn die strak naar je kijken en die steeds groter worden. Hij vroeg zich af: Wat is "Christendom?" Hij kwam daarbij tot de uitspraak dat het meer is dan "de kerk alleen: het is een complex van invloeden rondom de boodschap van Jezus Christus. Het kan steeds belangrijk verschillen "door de geaardheid van de volkeren.

" Ds. Vuyst was van mening, dat ook het Humanisme diverse aspecten heeft. Het heeft zijn wortels in de geschiedenis van de Grieken. "Tijdens Plato en Socrates kwam een bepaalde manier van leven te "voorschijn, die het leven zelf tot een harmonisch kunstwerk wilde "maken. De opvatting van de humanisten is dat in de mens zelf de "krachten liggen om te antwoorden op de vragen welke de mensheid "en de wereld hem stellen.

En tenslotte zei ds. Vuyst nog :

" Door hun beider lange geschiedenis is zowel het Christendom "als het Humanisme sterk gestempeld. Soms gingen ze samen, dan weer "stonden ze diametraal tegenover elkaar. Spreker zag momenteel de "mogelijkheid van een hernieuwde ontmoeting tussen christelijk geloof "en humanisme, aangezien hij het moeilijk vond over het Christendom "in zijn (te grote) totaliteit te praten. Hij zag als het raakvlak "tussen Humanisme en Christendom de geestelijke ontredde- ring van de "mensheid. Deze te laten verdwijnen moet de gemeenschappelijke opgave "zijn.

-c-

Artikelen van andersdenkenden over het Humanisme.

De Volkskrant van 14 november jl. gaf in zijn rubriek Ten "Geleide" een beschouwing over het artikel van dr. J.P. van Praag in "Vernieuwing", dat wij in de rubriek Humanistisch Nieuws reeds vermeldde. De Volkskrant schrijft:

" N i e u w g e l u i d .

" Al jaar en dag wordt er in sommige kringen met afkeer over "Verzuiling" gesproken. De veelheid van organisaties op hetzelfde terrein, maar op verschillende levensbeschouwelijke grondslag, zou "schadelijk werken en de verdeeldheid aanscherpen.

" Wat dan wel? Is algemeenheid het ideaal? Op die vraag geeft de "heer Van Praag een interessant antwoord in "Vernieuwing", het blad "van de humanistische socialisten. Hij ziet niets meer in die "algemeenheid", want hij ervaart in de praktijk, dat daarvoor enkel kleurlozen warm lopen en functionarissen van organisaties, die "geen "partij mogen kiezen". Op die manier, aldus de heer Van Praag, komt er "eerder een "zuil" bij en wel die van de "kleurlozen". Maar ook dat "is niet alles. De humanist Van Praag acht die kleurloze algemeenheid "zelfs schadelijk: Hij ziet met lede ogen aan, dat daardoor voor de onverschilligen de mogelijkheid wordt geopend "om te ontkomen aan de "beslissing omtrent de wezenlijke levensvragen".

" De heer Van Praag mag zich tegenstander van "verzuiling" "blijven noemen, zo gaat het er toch op lijken, dat hij in de "praktijk naar de "zuilen"toegroeit. Die indruk wordt nog sterker "als hij betoogt, dat humanisten geen "kleurloze rekruten van de "algemeenheid" willen zijn. Zij voelen zich niet thuis in een gezelschap waar zij omwille van de "algemeenheid" als humanisten "hun "mond moeten houden". Hebben andere volksgroepen gevochten voor het "recht om hun eigen levensbeschouwing uit te dragen, de humanisten "zien zich nu op hun beurt als "de jongste groep die tot zelfbewustzijn komt". De kleurloze algemeenheid mag geen belemmering zijn "voor hun "emancipatie". En als de heer Van Praag dat zegt, is hij "zijn strijd tegen de "verzuiling" toch helemaal vergeten. In feite "staat hij luidop ruimte te eisen voor zijn eigen humanistische "zuil", "naast die van anderen.

" Wat wil de heer Van Praag dan wel? Niet op alle terreinen acht "hij levensbeschouwelijke organisaties van belang. Maar toch zeker "wel bij het maatschappelijk werk en dat is nu juist het terrein, "waar de bezwaren zich zo sterk en zo graag tegen de "verzuiling" "keren. Zij horen het nu anders van de humanist Van Praag. Zonder "levensbeschouwelijke achtergrond is dat werk voor de mens in nood "niet te doen, zegt hij. Juist daar hebben beroepskrachten en vrijwilligers "een bezielende levensovertuiging" nodig.

" Met dat alles zijn wij graag accoord. Dat geldt voor het volle "pond, ook voor hetgeen de humanist Van Praag als ideaal ziet: dat "is samenwerking, niet door er een kleurloze algemeenheid van te "maken, maar een samenwerking, zoals hij het uitdrukt, die uitgaat "van "de kernen der levensbeschouwelijke organen". Na het jarenlange geweekeklaag over de "verzuiling" is dit een nieuw geluid, "dat hopelijk in brede kring weerklank zal vinden.

- - -

In De Vrijdenker van 15 november schrijft de heer Karel Ottens naar aanleiding van de discussiemiddag van het Humanistisch Thuisfront een kritische beschouwing over de betekenis van het Thuisfront. Schrijver is van mening dat de geestelijke verzorgers in het leger, van welke richting ook, toch steeds dienstbaar worden gemaakt aan de doeleinden van het leger en daarom maar beter kunnen verdwijnen.

In De Linie van 29 november jl. schrijft F.G. de Groot over Humanistische beïnvloeding in het leger. Schrijver, die zichzelf bekend maakt als niet-katholiek christen, zegt o.m. :

" Het is kennelijk voor iedereen te begrijpen dat het "Humanistisch "Thuisfront officieel gelegenheid krijgt, om onze militairen de "neo-humanistische beginselen bij te brengen. Onze minister van "oorlog, ir. Staf, heeft meegewerkt om het vormingscentrum "De "Ark" gelegenheid te geven het aantal deelnemers van 300 op te "voeren tot 3000, zo lazen we onlangs in Het Handelsblad. Niet "alleen voor minister Staf, maar ook voor onze leger- en vlootpredikanten is er blijkbaar geen vuiltje aan de lucht. Hoe de "aalmoezeniers hierop reageren is mij, niet-katholiek christen, "niet bekend. Maar voor het grootste deel van ons volk zit in "deze humanistische vorming en voorlichting niets verontrustends.

"Het Humanistisch Verbond heeft, nogal logisch, in de statuten
"een openlijke atheïstische propaganda weggelaten. We zijn de open-
"lijke Kerk- en godsdienstbestrijding van "De Dageraad" van weleer,
"zo ongeveer kwijt. Maar er is een groter raffinement van Kerk-
"en godsdienstbestrijding voor in de plaats gekomen. Het atheïsme
"staat of valt niet met een grove wijze van bespottelijk maken, of
"met rauwe kreten over openbarings-religie.

" Het neo-humanisme, dat nu rustig zijn gang kan gaan, met de
"sanctie van een christelijk-historische minister, bewerkt besten-
"diger de Godloochening in ons volk, omdat het veel meer om zich
"heengrijpt en veel intenser dan de "vrijdenkerij" van voorheen te
"werk gaat. Het propageert natuurlijk op de meest populaire wijze
"de autonomie van de mens. Dit komt hierop neer, dat de mens zelf
"de norm wordt van al wat zedelijk en redelijk is, en dat hij geen
"hoger wezen of een openbaring aanvaardt. Het enige criterium is
"voor hen de zich zelf verwerkelijkende Rede, die zij in tegenstel-
"ling achten met elk openbaringsgeloof en geloof aan een persoon-
"lijke God.

En verder :

" Waar gaat het nu om in dit artikel? Om stemming te maken tegen
"het "Humanistisch Verbond", met de hoop dat er van die kant geen
"geestelijke voorlichting zal komen? Dit zou een ijdele wens zijn.
"Deze beweging heeft zich officieel gelegitimeerd met het weglaten
"van een ordinaire, niemand meer aansprekende vorm van atheïstisch
"jargon. Het gaat hier om een oproep tot reorganisatie der Kerken
"die verplicht zijn één of twee theologen met een geschiktheid voor
"het populair-wijsgerig gesprek, er op uit te sturen voor een ge-
"lijkwaardige voorlichting aan de militairen van hoog tot laag.

=====